

VEČERNI LIST

Posamezna številka 40 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 40 vln.

Cene po poštni
za leto . . . 18—
za pol leta . . . 9—
za četrt leta . . . 5—
za 1 mesec . . . 1—
Za Ljubljano mesec 1—50
Kreditirane in opremljene
Kopirarjeva ulica št. 6
Ureda, telefon št. 101

Propaganda ogrskega komunista v Mariboru.

Maribor, 26. dec. V zadnjem času se pojavlja po soc. demokratiških shodih novi tajnik jugoslovanske soc. dem. stranke v Mariboru neki Koloman Wallesch. Mož je pred kratkim pribežal z Ogrskega, kjer je bil organizator in vodja boljševiškega terorja. Po boljševiškem polomu na Ogrskem je prišel v Maribor, kjer so naši so-

cialisti sprejeli z največjim veseljem njega in njegovo ženo, katere posluša boljševiško organizirati mariborske ženske.

Koloman Wallesch je baje mažarski državljani. Čudno, da si je za svoje torišče izbral ravno Maribor. Gotovo na priporočilo Kristana in Pribečevića!

Odkrita komunistična zarota v Budimpešti.

LDU Budimpešta, 25. dec. (DunKU). Kakor se poroča ogrskemu korespondenčnemu uradu od pristojne strani, so vojaške oblasti prišle pred kakimi 10 dnevi na sled načrtom za atentate in poizkus puča, ki so jih nameravali izvesti komunisti.

Nameravali so vrhovnega poveljnika madžarske narodne vojske, zbrani ministri svet in operno poslopje pogubiti v zrak. Na vrhovnega poveljnika Horthyja so nameravali izvršiti atentat na več načinov. Končni cilj te akcije je bil, odstraniti vodstvo armade ter v nastali zmešnjavi izvesti puč proti sedanjemu režimu. S tem načrtom je bil tudi v zvezi poizkus, osvoboditi na smrt obsojenega načelnika politič. poizvedovalnega oddelka komunistične rdeče armade Korwina-Kleina iz ječe. Za izvedbo tega načrta so bile izvršene že obilne priprave.

Najprej naj bi se podminiral hotel St. Gerhard, ki leži ob vzhodni strani in v katerem je nastanjeno vrhovno poveljništvo madžarske narodne vojske. Klet so nameravali napolniti z eksplozivnimi snovmi ter jih zažgati električnim potom. Po dobrem atentatu so hoteli izvršiti v opernem poslopju in sicer v istem trenutku, ko bi

bilo v njem največ buržuazijcev. V ministarsko predsedstvo so hoteli vtihotapiti peklenjski stroj s pomočjo odkupljenih uslužbencev. Po nekem drugem načrtu naj bi neki drzen človek vdrl v ministarski svet pod katerokoli pretvezo ter vrget med ministre granate.

Proti osebi vrhovnega poveljnika Horthyja, ki ga smatrajo za najnevarnejšega nasprotnika zopetnemu oživiljenju boljševizma, se je kovalo več napadov. Zarotnik bi moral umoriti vrhovnega poveljnika na cesti z revolverjem ali pa bodalom. Obstojal je tudi načrt, da se vrhovnemu poveljniku sune v telo iglo, zastrupljeno z bakterijami. Corpora delicti, namreč igla s strupom, se nabajajo v rokah preiskovalne oblasti.

Aretirali so enega zarotnika in več so-krivcev. Preiskava, ki spada v zmislu vojaške kazenskega zakonika v delokrog vojaške oblasti, še ni zaključena, vendar pa je že toliko gotovo, da vodijo niti zarote h komunistom, ki so še vedno številni v Budimpešti in ki se organizirajo tajno pod raznimi pravnimi naslovi. Posrečilo se je že prijati nekatere komuniste, ki so jih že dalje časa iskali, katerih imena pa se v interesu preiskave drže še tajno.

Velekapital vlada v Jugoslaviji.

S pomočjo socialistov.

Zagreb, 25. decembra. »Hrvat« poroča o novem činu liberalno-socialistične vlade, ki hoče našo prehrano dati v roke kapitalistom. Posebno značilno je to dejanje zato, ko je prehranjevalni minister socialist, ki bi kaj takega nikdar ne smel dopustiti. List poroča, da je dem.-soc. vlada izročila dobavo 1000 vagonov pšenice in 500 vagonov turšice, ki so potrebni za

Dalmacijo, Črno goro, Bosno in Liko, nekemu konzorciju belgrajskih trgovcev.

Razen tega je vlada temu konzorciju — to se pravi centrali poverila tudi vse izvozne posle ter bo ves izvoz iz naše države šel poslej skozi roke te privilegirane kapitalistične centrale.

To nas bodo še odirali!

Dve veliki nesreči v Ljubljani.

VELIKA NESREČA V KURILNICI NA GLAVNEM KOLODVORU.

Dne 24. t. m. sta asistent Franc Pavlič in aspirant Vincenc Furlan v kurilnični pisarni kolocijonirala račune. Po pregledu ob 12. uri popoldne je hotel Pavlič spraviti račune v kuverto, na kateri je bila pisemska utež v obliki granatnega užigalnika. Pri tem je užigalnik padel na tla ter se v razpočil. Nihče v uradu ni mislil, da je v tem užigalniku še kaj razstrelilnih snovi, kajti užigalnik je bil videti od že razpočene granate in so ga imeli v uradu že nad eno leto. Eksplozija je bila silna. Okna kurilnice so bila vsled pritiska vržena iz stavbe s steklom in lesom vred. Drobci so na mestu usmrtili Francisko Zajčevu iz Zelene jame. Strežnica Zajčeva je bila zadeta v prsa in roke. Asistent Pavlič in aspirant Furlan pa sta bila močno ranjena po nogah. Oba so takoj prepeljali v bolnico z rešilnim vozom. Pavliču so takoj amputirali desno nogo. Pogled na nesrečen prostor je bil grozen. Kri je curkoma lila iz razmesarjenih udov ranjencev. Na lice mesta došla komisija policije in drž. pravdnštva je fotografirala kraj nesreče in napravila zapisnik. Čudežno je to, da se poleg stoječi uradnici Hutmanovi ni ničesar pripetilo. Žalostni so bili prazniki ranjencev in sorodnikov prizadetih. Naj bi bil ta slučaj svarilen zgled za vse one, ki imajo še veliko takih predmetov »za spomin« na to prokletu vojsko. Dodatno se nam sporoča, da so na sveti dan tudi Furlanu amputirali desno nogo. Nesrečni asistent Pavlič je sinoči ob 8. uri umrl. Ubili

Zajčevi je popolnoma prebilo desno roko in ji zdrobilo prsi in drobovje. Na licu mesta je konstatiral pol. zdravnik dr. Drč smrt Zajčeve in odredil, da se prepelje precej v mrtvašnico k sv. Krištofu. Pisarna, v kateri se je zgodila nesreča, leži v hiši ob Dovozi cesti v traktu obrnjenem proti kurilnici. V pisarni, kjer je eksplodirala granata, je vse razbito: strop, stoli; kosi mesa so ležali na tleh. Rajna Zajčeva je imela pri sebi še 237.71 K. Nesrečno granato je našla na glavnem kolodvoru uradnica Dovganova. Ker se ji je zdela primerna za utež, jo je prinesla v pisarno. Seveda ni nihče znal, da je nabita.

S STRUPENIM PLINOM SE ZADUŠILI DVE ŽENSKI.

Na sveti večer ponoči sta postrežnici Terezija Meglič in Barbara Nemanic v Rožni ulici št. 13 postavili v sobo malo železno peč z žarečim lesenim ogljem, da ju greje ponoči; ker je kurjava z drvi in s premožom danes za reveža predraga. Plin, ki ga je izpuhtevalo žareče oglje, je pa revici zadušil. Mrtvi so ju našli v sobi. Rajnici, ki sta se na sveti večer zadušili, sta zapustili hranilni knjižici z malimi zneski. Usoda revežev ob draginji kurjavi!

Velik požar na Dolenjskem.

Velika Loka, 24. decembra. (ob 11. dop.) Danes ob 6. zjutraj je v Sv. Križu pri Litiji izbruhnil velik požar. Vsa poslopja župana Franca Miklavčiča je požar uničil. V nevarnosti je tudi cerkev in župnišče.

Kaj je demokracija?

Vse govori o demokraciji, vse hoče biti dandanes demokratično. V Rusiji vlada boljševiki, in n-kateri menijo, da je to demokracija. V Avstriji in na Nemškem vlada socialdemokrati stare šole, in tudi pravijo, da je to demokracija. V Franciji so zmagale konzervativne stranke, in pravijo, da je to demokracija. In kaj pri nas v Jugoslaviji?

Pri nas vlada liberalni demokracije in socialni demokracije, in vendar si v resni družbi nikdo ne upa reči, da pri nas vlada demokracija. Kaj je torej demokracija?

Dr. Ušeničnik piše v svoji »Sociologiji«: Socialna oblast mora biti v nekem subjektu, v nekem nositelju. Nositelj socialne oblasti je lahko ena oseba, lahko pa je socialna oblast tudi v več osebah kot neki enoti. Ako pa je socialna oblast v vsem ljudstvu, je demokracija, vlada ljudstva.

Znak demokratične vlade je, da se o vseh svojih ukrepih posvetuje z ljudstvom, to je z njegovimi zastopniki, da ukrene samo to, kar so ljudski zastopniki zaključili, da pušča ljudstvu svobodo izražanja v govoru in pisanju, da nima ne v domači ne zunanji politiki nobene tajnosti pred ljudstvom, da brani ljudstvo pred izgredivi birokratizma in militarizma. Ljudstvo mora za vse vedeti, kar vlada dela, in ljudstvu se mora dati priložnost, da o vsem izrazi svoje mnenje in svojo voljo.

V Jugoslaviji vlada liberalni in socialni demokracije. Poglejmo, koliko demokratizma tiči v njihovem dosedanjem vladanju.

Komaj so prišli liberalni in socialni demokracije na vlado, je bilo njihovo prvo delo, da so odpravili Narodno Predstavništvo. Četudi so zastopniki v tem Predstavništvu imenovani, vendar se čutijo ljudstvu odgovorne, dajejo v istini na shodih ljudstvu odgovor in sprejemajo njegove želje. Bolj odgovarja ljudski volji, ako odloča o vseh državnih stvareh 300 mož, nego pa 18 ministrov, ki tudi niso izvoljeni, ampak imenovani. Bolje najslabši parlament, nego noben parlament!

Najvažnejše vprašanje, v katerem gre za milijarde ljudskega premoženja, valuto vprašanje, rešuje le en mož, kateremu je ministrski svet dal tozadevno popolnoma svobodne roke. To postopanje je tako strašno, da se nad njim zgražajo celo liberalni poslanci. Tako je demokrat Puc napisal v Tavčarjevem »Slov. Narodu« radi tega nedemokratskega postopanja ogorčene besede.

Občinski volilni red s črnimi reakcionarnimi določili, kakor z izključanjem žen od volilne pravice in z upeljavo ustnega glasovanja, se je Hrvatom oktroiral in kmalu se namerava tudi Slovincem. Ljudstvo ni imelo nobene besede zraven, samo par ministrov. Tako postopanje je največji napad na demokracijo, obenem pa so se udeleženi ministri, kakor Pribečević, Kristan, Kramer ovekovečili kot največji reakcionarji. Tudi za Narodno Predstavništvo bodo ministri samodržci oktroirali volilni red. Niti tega nečijo, da bi ga dali nekolič časa prej vsaj v javno diskusijo, da bi ljudstvo moglo izreči pred oktroiranjem svoje mnenje. Odi profanum vulgus, ljudstvo jim je zoprno.

Carino upeljujejo brez ljudstva. Delajo državne dolgove in nikogar ne vprašajo. Z davki nabirani denar izdajajo brez vsakega dovoljenja in poljubno. Živila izvažajo v tuje države, domače ljudstvo stoji pred gladom.

V pokrajinah nam nastavljajo za zelene predsednike Gesslerje, kakor pri nas in na Hrvaškem. Ljudstvo jih ne mara, lastne stranke jih ne marajo, toda volja prijateljev ministrov je večja nego volja celega naroda.

Kar se pri nas godi, ni demokracija, ampak absolutizem, brezprizivno samodržstvo in diktatorstvo, brezobzirno nasilstvo. Samodržci in nasilniki se zavejo sicer demokracije, liberalni in socialni, vendar to ni nič drugega, nego postenost, katero zatrjuje tat pred preiskovalnim sodnikom.

Tobačno delavstvo je sito obljud.

Ze dva meseca ima belgrajska vlada s svojimi liberalnimi in socialističnimi ministri tobačno delavstvo za norca. Ze dva meseca mora delavstvo čakati na borno vsoto 300 K, ki jo osrednja uprava v Belgradu noče izplačati. Stvar se vleče tako-le:

Ze poleti je delavstvo zahtevalo, da se mu dovolijo draginske doklade. Toda šele koncem oktobra se je demokratsko-socialistična vlada odločila, da pošlje dva zastopnika v Ljubljano, da se pogajata z delavstvom. Sklenil se je meseca oktobra dogovor, da se draginske doklade začno delavstvu izplačevati z dnem 30. oktobra počenši. Delavstvo je sklenjenemu dogovoru verjelo in čakalo.

Minuli so tedni, a doklad ni bilo. Tedaj je delavstvo vnovic nastopilo. Vlada je po 5 tednih začela izplačevati doklade, noče pa nič slišati o tem, da izplača tudi zapadle obroke od 30. oktobra dalje, kakor je bilo dogovorjeno. Te 5 tedenske doklade pa znašajo nad 300 K za vsakega delavca. To je sicer malenkost, toda za delavstvo s tako beraško plačo kakor je tobačno delavstvo, se taka vsota pozna.

Zato je delavstvo že opetovano nastopilo in doseglo, da sta ravnatelj tobačne tovarne Mandelj ter delegat za finance dr. Savnik oba osebno zagotovila delavstvo, da bodo zaostale doklade izplačane za Božič dne 23. decembra.

Delavstvo je verjelo in čakalo. Dne 23. decembra pa pride mesto denarja iz Belgrada brzojavka, da se vsota 300 kron zaostalih doklad delavstvu ne sme izplačati.

To je zbudilo vihar protest med celokupnim delavstvom, ki je že komaj čakalo, da prejme, kar mu gre, saj za Božič. Čisto pravilno sodi delavstvo, da ima liberalno-socialistična vlada čas le tedaj, ko je treba delavstvu dati kloroto. Zaman je čakalo delavstvo odgovora iz Belgrada na svoje vloge in brzojavke po 7 tednov. V enem dnevu pa rešijo gospodje ukaz, da se delavstvu ne sme nič izplačati. Sumljiva je ta naglica, in znamenje, da znajo gospodje hitro delati le, če morejo na tak način uiniti nekaj več nezadovoljnosti med ljudstvom.

Gospodje v osrednji vladi seveda ne čutijo bede tobačnega delavstva; oni so dobro plačani, dobro se jim godi. Tobadni delavec in tobačni delavka pa morata danes prehranjevati in oblačiti sebe in družino za beraških 120 K na teden, kar ni niti 500 K mesečno.

Gospodične, ki so uslužbene kot strojepiske pri vladi, dobivajo trikrat toliko plačo, kar jim v polni meri tudi gre. Delavka tobačne tovarne pa, ki ima 10, 15, 20 let službe zasluži cel mesec le toliko, kolikor strojepiska v 10 dneh. Če hočete še drug primer! Delavec tobačne tovarne s svojimi 500 K na mesec — (do zadnjega časa le 60—70 K na teden) zasluži toliko kolikor zasluži a d a n kak demokratski ali socialistični minister, če ne potuje, ampak v Belem gradu sedi, pije črno kavo in se vsakih 10 dni enkrat podpiše na kako brzojavko, ki prepoveduje delavcem izplačati njihovih pošteno prisluženih beraških 300 kron. Če pa celo takle socialistični minister potuje na Dunaj ali Prago, zasluži v enem dnevu več ko tobačni delavec ali delavka v pol leta s poštenim in vestnim delom.

Zato je vnebovpijoča krivica, da vlada niti že dogovorjenih 300 K noče izplačati! Delavstvo ne more živeti, delavstvo zahteva, kar mu gre, posebno, ko vlada ravno iz dela tobačnega delavstva vleče mastne dohodke.

Ne sleparite več ljudstva! Ne pitajte ga z obljubami! Delavstvo je sito obljud in hoče dejanj!

Nikdar še ni bilo tobačno delavstvo tolikrat osleparjeno, ko ravno v tej dobi, ko sede v Belem gradu roki za zastopniki velekapitala in socialističnega delavstva!

Delavstvo odpira oči. Njegova nevolja raste! Gorje vam, ki se norčujete iz beraškega ljudstva!

Papež proti nasilnemu miru.

LDU Rim, 25. dec. (DKU) Agencija Stefani poroča: Papež je sprejel kardinala ter jim izrekel svoje božične pozdrave. V nagovoru je dejal, da so oni, ki so mislili, da bodo preobrazili človeško družbo, po vseh znakih mislili samo na to, da bi premagancem naložili primerno kazen, toda opustili se mora vse, kar bi moglo povzročiti popolno uničenje premaganih držav.

Radi podkupovanja obsojen.

LDU, Praga, 24. dec. (ČTU.) V procesu proti bivšemu sekcijskemu načelniku Jiraku in ravnatelju praške kreditne banke Tumi radi podkupljivanja je bila danes dopolnena proglašena sodba. Sekcijski načelnik Jirak je bil radi zlorabe uradne oblasti obsojen na osem mesecev poostrenejega zapora s štirikratnim trdim ležiščem in na izgubo volilne pravice. Nastop kazni mu je bil odgoden za pet let. Ponudeno svoto 2 milijonov kron so mu zaplenili. Ravnatelj praške kreditne banke Tuma je bil oproščen. (Op. ur. Kakor znano, je hotel Jirak podkupiti samega zunanega ministra čehoslovaške republike Beneša. Lep uradnik!)

Nova ustava za Indijo.

LDU London, 26. dec. (DunKU) Angleški kralj je v svojem prestolnem govoru, ki ga je imel o priliki odgoditve parlamenta, izjavil, da bo princ Wales pozimi 1920, ko se bo proglašila nova indijska ustava, bival v Indiji. Kralj je takozvano Government Bast-India Bill že potrdil.

Mirovna konferenca zopet na delu.

LDU Amsterdam, 25. dec. (DunKU) Poročevalec lista »Times« javlja: Kakor se govori, bo mirovna konferenca prve dni novega leta započela iznova svoje delovanje v Parizu. Lotila se bo nemudoma določitve mirovnih pogojev za Turčijo.

Italijanski ministri delujejo.

LDU Rim, 26. dec. (DunKU) »Corriere d'Italia« poroča: Ministrski predsednik Nitti in zakladni minister Ferraris bosta prve dni januarja odpotovala v Pariz in London. Ferraris bo razen tega potoval tudi v Zedinjene države, kjer bo deloval za okrepljenje meničnega tečaja. Minister Scialoja bo odpotoval v Pariz že 27. t. m. Ministrski predsednik Nitti bo ostal v inozemstvu do končnoveljavne rešitve jadranskega vprašanja.

Italijanska propaganda v Crngori.

LDU Rim, 26. dec. (DDU). Poslanec Lazzari je imel v parlamentu govor, v katerem je grajal vladno akcijo proti pravi samoodločbe in neodvisnosti naroda v Crni gori. Navedel je vrsto dejstev, ki dokumentirajo stroške italijanske vlade za zbiranje plačanih tolp v svrhu vzpostavitve vlade kralja Nikole na črnogorski prestol. Od leta 1917, nadalje, je rekel Lazzari, je italijanska vlada nakazovala kralju Nikoli mesečno subvencijo 250.000 lir, Anglija in Francija sta mu dajali skupno po 100.000 lir, a sta izplačevanje te vsote ustavili v juniju 1919, medtem ko mu italijanska vlada še nadalje plačuje navedeno podporo. Razen tega so bile organizirane roparske tolpe na stroške italijanske vlade. Več tisočev v Avstriji interniranih črnogorcev je došlo v Italijo, kjer so jih vzdrževali na razpolago kralju Nikoli, da bi se iz njih sestavile tolpe, ki naj bi prodrle v Črno goro. Govornik ni nadaljeval obžalovan, ker vlada v Gaeti in Formiji pospešuje zbiranje tolp, ki naj bi operirale v Crni gori v korist prejšnje dinastije, obžaloval pa je tembolji, ker se spričo italijanskih čet, ki se nahajajo na drugi strani obale v Crni gori, gode nasilja proti narodu, ki je nasproten povratku Petroviča. Končno je dejal, da ti dogodki dokazujejo, kako se kljub vsem nasprotnim aspiracijam ministrskega predsednika hoče nadaljevati v Italiji tajna zunanja politika, ki je bistveno protivna narodnim težnjam.

Snežen plazovi v Svici.

LDU Bazel, 26. decembra. (DKU) Sneg, ki je te dni zapadel v nekaterih delih Švice v veliki množini, je povzročil težke nesreče vsled plazov. Z gore Schiahorn se je utrgalo več plazov, katerih eden je zasul lesene barake. Drug plaz je udrl v zdravilišče Davosdorf in v hotel Germania ter brez poškodbe zunanjih zidov napolnil vse notranje prostore obeh poslopij s snegom. V zdravilišču sta bili ubiti neka bolniška strežnica in neka pacientinja, več oseb pa je bilo deloma težko, deloma lahko poškodovanih. Nadalje je zasul plaz neko židovsko zdravilišče in v bližini se nahajajoče skladišče. Tudi pri tej priliki sta dve osebi izgubili življenje. Reševalna dela zelo otežuje silni veter. V sredo jutraj je bil kraj Davos popolnoma odrezan od svoje okolice.

Politične novice.

+ Država brez odgovornih činiteljev. Poslanec Jovo Banjanin osvetljuje v »Hrvat« čuden položaj naše države, v kateri danes ni nobenega odgovornega činitelja. Krona je po ustavi neodgovorna. Razen nje vladajo trije drugi neodgovorni činitelji. Prvi je g. Živojin Balugđić, imenovan enkrat »dvorni minister«, enkrat »dvorni maršal«, a časih skromno samo »tajnik«. On dela za kulisami, a dela jako živahno. Njegov vpliv je bil na Krfu usodepljen. Danes je »Demokratska Zajednica« srečna, da si je pridobila njegovo naklonjenost. — Drugi neodgovorni činitelj je klub Demokratske Zajednice. To je konvent uzurpatorjev, ki se opirajo na milost g. Balugđića in mislijo, da smejo delati, kar hočejo. Demokratska glasila že mesec dni razglašajo, da narodno predstavništvo ni nikak parlament, ampak samo takozvano predstavništvo brez vsakega pravnega temelja. Toda klub Dem. Zaj. ni nič drugega nego del tega predstavništva, pa si vendar prisvaja pravice, da formalno sklepa o najvažnejših vprašanjih državnega življenja. Spominimo se samo zadnjih tej tega kluba. Tako je »Pravda« 27. nov. 1919 poročala: »Klub je pretresal vprašanje parlamenta in odločil, da se sprejme vladni predlog, da se seje odlože za dva meseca, in sicer z ukazom.« Odkodi ta moč demokratskega kluba? Ali je krona izvrševalec njegovih sklepov? — Tretji neodgovorni činitelj je demokratsko-socialistična vlada s črnogorskim trabanti. Demokratska Zajednica je zahtevala zose vlado temeljem dejstva, da je ona relativno najmočnejša skupina v začasem narodnem predstavništvu. Kakor hitro je pa dobila oblast v roke, je ravno temu predstavništvu, iz katerega je izšla, odrekla pravico do obstanka. Ta parlament no demokratski logiki ni nič, a vlada, ki je nastala iz njegove srede — je vse. Ta parlament je vlada obsodila na smrt — zopet na neodgovoren način: v odsotnosti regenta. Ta sistem neodgovornosti, zaključuje Banjanin, predstavlja za državo resno nevarnost. Borba proti nemu znači, reševati domovino za svobodno ustavno in parlamentarno življenje, kateremu je odgovornost temeljno pravilo.

+ Demokrati včeraj in danes. Demokrati se obnašajo danes kakor edini nositelji in izvrševalci jugoslovenskega narodnega zedinjenja. Ljudstvo pa ni pozabilo, kako so se obnašali še tik pred polomom stare Avstro-Ogrske. Hrvatsko-srbska koalicija, v kateri je Pribičević že od vselej vedril in oblatil, je bila najzvestejša služabnica ogrske vlade z grofom Tiszo na čelu. Da bi ostala na vladi, je najstrožje pazila, da ne bi nikjer našla duška volja hrvatskega naroda po osvoboditvi izpod madjarskega jarma in zedinjenju z ostalimi jugoslovanskimi brati. Ko je prišel v Zagreb dr. Korošec, da se v tem smislu dogovarja s hrvatskimi politiki, je dala koalicijska deželna vlada dotični sestanek — razgnati s policijo! Ista vlada je Tiszi na ljubo prepovedala manifestacije ob Preradovičevi stoletnici. Na praškem kongresu zatiranih narodov, hrv.-srbska koalicija tudi ni bila zastopana. Pribičević in tovariši so pač hoteli do zadnjega varno jездiti v varstvu Tiszove milosti. Danes pa se ti ljudje šopirijo v Belgradu v vlogi grofa Tisze!

+ Nitti o reškem vprašanju. Iz Nitti-jevega govora o reškem vprašanju posnemamo še naslednje značilne odstavke: »Reško vprašanje ni obseženo v pogodbah in smo zahtevali Reko šele po vojni: zato morejo imeti zavezniki v tem vprašanju svoje lastno stališče, ki je različno od našega, ne da bi najmanj prišli v nasprotje s svojimi obvezanji in ne da bi se prijateljstvo med zavezniki in Italijo ohladilo. In četudi priznavamo, da je Reka najčistejše italijansko mesto, vendar se to vprašanje ne sme reševati s silo in trmo. Ako hočemo biti pravični, ne smemo reči, da so brez Reke in dalmatinskega področja naši vojni cilji izgrešeni. Zmagali smo in dobili, kar smo zahtevali pred vojno. Reško vprašanje je vstalo šele potem, ko se je politično obličje Evrope vsled vojne iz temelja spremenilo in ko je plebiscit tega južnega mesta označil težnje Reke. Mi zato ne smemo izgubiti spoštovanja do svojih zaveznikov Anglije in Francije.« — Jabolko postaja prekislol!

+ Katalonska adresa Jugoslaviji. Zagrebški listi poročajo, da je katalonski odbor v Barceloni dal izdelati umetniško adresno, v kateri čestita srbskemu kralju in narodu na zmagi, a celokupnemu jugoslovanskemu narodu na osvoboditvi in zedinjenju. Adreso je podpisalo 400.000 najodličnejših Kataloncev. (Katalonski prostovoljci so se v francoski legiji borili skupaj s Srbi.)

+ Manifestacija katoliške Prage ob obletnici osvoboditve. Kakor poročajo češki listi, je katoliška Praga na zelo lep način praznovala obletnico češke samostojnosti. Največja dvorana v Pragi je obsegla komaj polovico udeležencev, ki so prišli na prireditve. Nadškofa Kordača in papeževoga legata msgr. Masaryka ter škofa Dou-

bravo je občinstvo pozdravilo z viharim ploskanjem. Govoril je bivši minister dr. Hruban, potem nadškof Kordač in uradnik Myslivec. Nadškof je izjavil, da je program predsednika Masaryka, kakor ga je razvil 8. oktobra, tudi njegov program.

+ Odpad od cerkve. Bivši agrarni državnozborni poslanec in železniški minister čehoslovaške republike p. Izidor Zahradnik je izstopil iz katoliške cerkve in se je 23. t. m. poročil.

+ Ujetniki centralnih držav v Sibiriji. Glasom »Krasnaja Gazeta« se nahaja v Sibiriji še 150.000 ogrskih in 12.000 avstrijskih ujetnikov.

+ Štrajk od vlade zabranjen. Senat Severne Amerike je sprejel zakon, po katerem je železničarjem odvzeto pravo štrajkanja.

Dnevne novice.

— Za potovanja na Koroško (območje okrajnih glavarstev Borovlje, Velikovec in občine Dravograd, Legerbuch, Labud in Ojstrica okr. glav. Slovenjgradec) je razen predpisane izkaznice za notranji promet, oziroma rednega potnega lista, potrebno še posebno dovoljenje. To dovoljenje je pisnega zaprositi z dokazom o potrebi potovanja pri okrajnem glavarstvu, oziroma policijske oblasti rednega bivališča stranke.

— Sol za verižnike. »Slov. Gospodar« poročajo, da sta mariborska eskomptna banka in družba Sert in Mihelin, dobili pred tedni iz Avstrije 15 vagonov soli, ki jih je stala zacinanana 250 K kilogram. 10 vagonov te soli so dobili verižniki na Hrvatskem po 290 K kilogram. V Mariboru je ostalo 5 vagonov, ki jih pa tudi ni dobilo domače prebivalstvo. To prebivalstvo ne more naročiti mesa, ne spraviti zelja v kadi, ker nima soli. Postopanje gorje banke in družbe je nasproti domačemu ljudstvu predržno in nesramno.

— Mala lopova love — velike izpušča. Listi poročajo, da je 4. septembra t. l. reki »rodoljub« Lovreković prehitel iz Novega Sada na Madjarsko 12 vagonov moke, sukna, makaronov, masti itd. Zgodilo se mu ni do danes prav nič.

— Roparstva v Zagrebu. Te dni je ropotoval v Zagreb pivarski poslovodja Casberger. Na kolodvoru se mu je ponudil neki možki, da mu pokaže pot do hotela. Casberger je bil neprevidev dovolj, da je ponudbo sprejel. Neznavec ga je odvedel do železniškega mosta, kjer sta pristojila dva možka z revolverjem in ga prisilila, da jim je izročil ves denar — 4000 K. Potem so ga puctili. Enako se je nedavno pripetilo nekemu Slovincu, ki je tako prišel ob 40.000 K imovine.

— Cene v Zagrebu. Komisija za določanje cen v Zagrebu je odbila prošnjo pekrov za povišanje krušnih cen ter ostanejo cene kruhu neizpremenjene. Cene teletini je določila komisija na 20—24 K kilogram po kakovosti mesa, cene surovega masla na 40—48 K kilogram, ceno jajcem 2 K za komad.

— Zveza sladkornih tovarn v kraljevstvu SHS se je ustanovila na konferenci v Belgradu dne 14. t. m., kateri so razen zastopnikov sladkornih tovarn v Belgradu, Bečkerek, Červenki, Čupriji, Osjeku, Usori in Novem Vrbasu prisostvovali tudi zastopniki prizadetih ministrstev. Zveza ima svrhu, da organizira skupno pridelovanje pese in enotno razdelitev na posamezne tovarne. Vse tovarne so se zavezale, da se cene pesi določijo tako, da zadostijo pravičnim zahtevam pridelovalcev.

— Češki premost za Dunaj. Čehoslovaški minister za javna dela Hampl je obvestil avstrijskega pooblaščenca, legacijskega svetnika dr. Mareka, da je bila po nalogu predsednika Masaryka odredjena takojšnja odposiljatev 15 vagonov premoga za dunajske otroške bolnišnice.

— Kraljevske plačane stroške. Pri dunajski ameriški misiji je zaposleno večje število strojev, ki imajo na mesec po 300 dolarjev plače na mesec. Te dolarje izmenjajo za 50.000 K avstrijske veljave. S tem denarjem se da celo ob današnjih razmerah na Dunaju sijajno živeti in res se vozijo mlade dame v avtomobilu, stanujejo v hotelu Bristol in se oblačijo, kakor knežinje. Dekletom bo ostala dunajska »revščina« v spomin!

Ljubljanske novice.

Ij 25 letnica Krekove prosvete. Jutri praznuje Krekova prosveta 25 letno slavlje svojega društvenega delovanja. Ob 8. uri jutraj bo sv. maša v stolnici pri kateri poje društveni pevski zbor pod vodstvom svojega pevovodje g. tajnika Zabreta. Popoldne ob eni uri se zbore članice Krekove prosvete v Alojzijevešču pod svojo zastavo. Tudi druga društva, ki so obljubila udeležiti se slavlja se zbore z zastavami v Alojzijevešču, od tam gredo društva v stolnico, kjer bo ob pol štirih slavnostni govor, po govoru litanije. Društva z zastavami se postavijo pod kupolo. Govoril bo iz posebne naklonjenosti pre-

svetli g. škof monsignor dr. Andrej Karlin, ki bo imel tudi litanije, kar si društvo šteje v posebno čast in bo to slavlje zelo povišalo. Po litanijah je slavnostno zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma. Zvečer ob sedmih bo v isti dvorani v Ljudskem domu društveni večer s petjem in dramatičnimi predstavami. Prijatelje krščanske organizacije vabimo k udeležbi. Ij Zveza služkinj. Opozarjamo, da so vse članice obvezane udeležiti se proslave 25 letnice Krekove prosvete. Popoldne ob 3. uri naj se zbore vse članice v Alojzijevešču, odkoder gredo v skupnem sprejmu v stolnico, kjer bode imel govor prevz. škof dr. Karlin.

Ij Šentpeterski družabni klub. Sestanek članov in članic bo v nedeljo, 28. decembra 1919 ob pol 2. uri popoldne v prostorih Šentpeterskega prosvetnega društva. Na sestanku se razdele vabila in vstopnice za Silvestrov večer. Brez osebnega vabila vstop nedovoljen. Udeležba na sestanku obvezna. Odbor.

Ij Pevska zveza Ljubljana. Danes ob pol 2. uri pevska vaja za mešani zbor. Vsi! Točno! — Pevovodja.

Ij Kako se v Ljubljani potuje. Na policijskem ravnateljstvu izdajo vsak dan do 60 potnih listov v inozemstvo. Proti severu se zdaj bolj malo potuje, tem več pa proti jugu.

Ij Letošnji sveti večer se je praznoval v Ljubljani precej mirno. Ker verižniki al-so v kavarnah pred detektivni večer posebno varni, so sveti večer praznovali po svoje bolj doma pri šumečih buteljkah in se posvetlovali, kam naj prenese svoje »borze«, da jih policija ne izsledí. Coprice v podobah še neznanih poradnejev so zamenjale več napisnih desk pri trgovinah. V Kolodvorski ulici in na Sv. Petra cesti so zborovali policiji nenaznanjeni shodi, ki so približili, da so Cetinje bolj snažne, kakor Ljubljana. Slabo ali dobro šalo je napravil nekdo, ki je povedal, da morejo hoditi na trotoarju Sv. Petra ceste le invalidi z eno nogo. Na Viču je nekdo preglasno klical: »Živio božični prazniki!« vsled česar ga je policija aretirala. Ljubljanski meščan je razpravjal v gostilnah in v kavarnah o velevažnih političnih zadevah. Posebno volitve so bile na dnevnem redu. Nekje so vprašali »karte« za svet, ki so potrdile, da bomo imeli v Jugoslaviji prve volitve leta 1998, dve leti pred sodnim dnem. Tako je ugotovila neka družba špiritistov v Kolodvorski ulici.

Ij Pred poročlo oproščena Rusa — zopet zasledovana. Ljubljanska poročla je oprostila Rusa Jurija in Mojzesa Tokatlija, ki sta bila obtožena, da sta svojemu tovarišu ukradla in zakopala listnico z nad 30.000 kronami. K razpravi kot priča povabljeni tovariši niso prišli. Tokatlijeva sta po oprostitvi razsodbi, katero jima je raztolmačil tolmač tehnik Kump, poljubovala eden drugega in roke gospodom porotnikom in sodnikom. Na policiji o nedolžnosti Tokatlijevih niso bili tako prepričani, kakor je bila porota. Dali so jima sicer potna lista, toda gledali na nju. Na praznik sv. Štefana dopoldne sta prišla Tokatlija v šiško, kjer sta nekaj kopala za Pogačnikovo hišo med zidom in vrhom. Šišenski otroci so zapazili, da Rusa kopljeta in šli so gledat, kako se koplje »šace«. Rusa sta zbežala pred otroci, ki so rač hitro javili polic. nadzorniku Minkušu, ki je zapovedal kopati naprej in — izkopali so v bankovcih vsoto 31.000 kron, približno toliko, kolikor je zmanjkalo denarja tovarišu Tokatlijevih.

Ij Če hoče kdo sigurno dobiti garje ali srbečico, naj se gre kopat v mestno ljudsko kopel. Tako nam pripoveduje neka ženska. Namesto, da bi se človek iznebil nesnage s telesa, a dobi drugo za nadomestek. Ne vemo, ali bi verjeli temu ali ne, mogoče je pa vse. Vsak se pa rad opne takim dobrotam. Znano je pa tudi, da je srbečica tako razpasena pri ljudeh, kakor med včraki sv. čas uživost.

Aprovizacija.

a Krompir. Splošna gospodarska združenja Gospodarski cesti 2 je zopet dobila nekaj krompirja in ga bode delila svojim članom od ponedeljka dne 29. t. m. naprej v poljubni množini. Kdor krompirja želi, naj se pravočasno zgleda, ker je to zadnji krompir, ki ga bode zadruga že razdelila. Načelstvo.

Narodno gledališče.**Opera:**

Dne 27. dec., sobota: »Rusalka«. Abonement C.

Dne 28. dec., nedelja: »Coppelia«. Kraljica Lutk«. Izven abon.

Drama.

Dne 27. dec., sobota: »Protekcija«. Uradniška predstava. Izven abon.

Dne 28. dec., nedelja, popoldan: »Pepelka«. Izven abon.; zvečer: »Hlapci«. Izven abon.

Izdajatelji konzorci »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Tiska »Jugoslovanske tiskarne« v Ljubljani.